

Təyyarə ilə on iki saatlıq yolçuluqdan sonra Somalinin paytaxtı Moqadişuya catdıq. Təyyarədən enən kimi isti hava sizi qarsalıyır. Təxminən 35 dərəcə.

Okean sahili olduğundan rütubət və isti hava hakimdir. Bizi qarşılayan insanlar da istiqanlı və gülərüzdürlər. Hava limanında dünyanın hər yerində olduğu kimi təhlükəsizlik cihazları yoxur. Elə orada da yoxluq ölkəsinə gəldiyimi anladım. Sən demə Somali dünyaya ayid bir yer deyilmiş.

Kirə tutduğumuz maşınların arxasında 4-5 silahlı əsgər vardı. Bizi qorumaq üçün vəzifələndirildiklərini söylədilər. Hava limanından çıxmaq üçün səbirsizləndirdim. Elə bu vaxt böyük bir qaldırıcı texnika gətirdilər. Hava limanının girişində yolu kəsmək üçün böyük bir beton bariyer qoyulmuşdu və qaldırıcı yolu açmaq üçün gətirilmişdi. Yola düşdük şəhərə tərəf. İlk gördüyüm mənzərə qızmar günəş altında, kürəyində yük daşıyan insanlar, ayaqyalın uşaqlar, toz və silahlardı. Zənn etdim ki, şəhərin mərkəzinə doğru vəziyyət düzələr, ama get-gedə hər şey daha da pisləşirdi. Hər tərəfdə güllə izləri, partlamış mərmilərin qəlpələrindən geriye qalan dərin yaralar vardı. İrəlilədikcə dəhşətə düşməmək mümkün deyildi. Xarabalıqdan bir fərqi qalmamışdı Moqadişunun. Bu mənzərə qarşısında insan sanki filmin içində hiss edir özünü. Şəhərdə təzəliklə kiçik ticarət yerləri acılmağa başlayıb. Sürücümüz yanacaq doldurmaq istədiyini bildirəndə əvvəlcə zənn etdim ki, yanacaqdoldurma stansiyasına girəcəyik, ama Somalidə yanacaqdoldurma stansiyası da yoxdur. Yanacaq 5 litrlik qablarda, yolların kənarında satılır. Maşınımız saatda 10 km sürətlə irəliləyir Moqadişu kçələrində. Asfaltdan əsər-əlamət qalmayıb. Ara küçələri kol-kos basdığından elə bil illər uzununu burada insan yasamayıb. Maşının içində bizi gören insanların gözlərində ümid işığı parıldayır. Bəyaz dərilili müsəlman qardaşları onların acılarını, dərnlərini paylaşmağa gəlmişdi çünki. Ot basmış ara küçələrdən çətinliklə keçərək bir həyəətə gəldik. Ardarda üç dəmir qapıdan keçdik. Bunlar vətəndaş müharibəsindən geriye qalan təhlükəsizlik tədibirləriymiş. Uşaqlar başımıza toplanırlar, bizimlə danışmaq istəyirlər. Bu məhəllədə yerli bir təşkilat hər gün 1000 nəfərlik yemək bişirib paylayırmış. Biz də dəstək olsun deyə elə oradaca azərbaycanlı qardaşlarımızın əmanət etdikləri nəzir və şükür qurbanlarının bir qismini kəsdik. Somalidəki ilk günümün bitməsinə az qalmış bir otele getdik, yenə bir-birinin ardınca bağlanan dəmir qapılar və silahlı insanlar otellərini qoruyurlar. Hava qaraldıqdan sonra küçələrdə kimsəsizlik hakim kəsilir. Hər küşənin başında insanlar barrikada guraraq səhərə qədər keşik çəkirlər.

Azərbaycanımızı Somalidə hər kəsin tanımasını ummaq doğrusu, düzgün deyil. Cunki 20 ildən bəri davam edən vətəndaş müharibəsi, qıtlıq və aclıq insanları dünyadan tamamilə təcrid edib. Yerli televiziya kanalının belə olmadığı somalililərdən cox sey gozləməmək lazımdır. Bayragımızı gören insanlar maraq icində ölkəmiz haqqında məlumat almaq istəyirlər.

Sürücümüzdən bizi çadır şəhərciyinə aparmasını xahiş etdiyimdə mənə dedi ki, hər tərəf çadırlarla doludur, hamısı da bir-birindən acınacaqlı vəziyyətdədir. Quraqlıq və qıtlıq insanların Moqadişuya köçməsinə səbəb olub. Çünki az da olsa xaricdən gələn yardımlar Moqadişuda paylanır. Müharibə şərtləri Somalinin digər şəhərlərində yaşayan insanlara yardımların çatdırılmasına imkan vermir. Çadır şəhərciyi əslində tullantı brezent və sintetik kisələrdən düzəldilmiş 2 kvadratmetrlik kicik yuvalardır. Bu çadırlarda insanlar günəşin yandırıcı şüalarından qorunurlar. Məişət alətləri yox səviyyəsindədir. Elektrik və təbii qaz olmadığına görə odun kömüründən istifadə etmək məcburiyyətində qalıblar. Pirimitiv vəziyyətdə kömür sobalarında yardım verilmiş qida maddələrindən yemək hazırlayırlar. Antisanitariya vəziyyətində yaşayan uşaqlar adi xəstəliklərdən ölürlər. Bu səbəbdən Somalidə orta insan ömrü 48-dir. Bizim yaşamaq üçün ehtiyac duyduğumuz şeylər Somalidə yoxdur. Çünki onlar bizim kimi yaşayırlar. Ömürləri bir qarın çörək tapa bilmək üçün çırpınmaqla keçir.

Qurban bayramı ərəfəsindəydik... Somalili uşaqların gözləri yollarda, gələcək yardımları, uzanacaq bir qardaş əlinin həsrindəydi. Fondumuzun topladığı maddi yardımını Qurban Bayramında paylamağın daha doğru olacağını düşündük. İki min ailəlik ərzaq və qida maddələrindən ibarət paketlər hazırladıq. Qurban Bayramının birinci günündə həm qurbanlarımızı kəsdik, həm də ərzaq payladıq. Beləcə somalili qardaşlarımız ikiqat bayram yaşadılar.

Həyatımız boyunca israf etdiyimiz çörək parçaları, saatlarca boşuna axan sular görəsən neçə somalili uşağın həyatını xilas edə bilərdi? Somalidə doğulmaq onların seçimi deyildi, amma onlara yardım edə bilmək bizim əlimizdədir. Yazımın sonunda Gəncliyə Yardım Fondu vasitəsiylə Somaliyə yardım göndərmiş qardaş və bacılarımıza orada yaşamaq üçün mücadilə aparan insanlar adından təşəkkür edirəm.

Somalidə insanlar çox ağır vəziyyətdə yaşayırlar. Əgər buna yaşamaq demək mümkünsə...